

Katarzyna Ostrowska

CZY TE TRUSKAWKI SĄ Z POLSKI? ALEŻ OCZYWIŚCIE, ŻE KRAJOWE!

Kilka słów o wymaganiach w zakresie oznakowania świeżych owoców i warzyw na tle kontroli na rynku detalicznym przeprowadzonych w II kwartale 2021 r. na terenie województwa warmińsko-mazurskiego.

Zapytanie o kraj pochodzenia świeżych owoców i warzyw jest częstym wśród klientów targowisk, bazarów i małych sklepów ogólnospożywczych.

Klienci spodziewają się, że świeże owoce i warzywa oferowane w handlu w okresie ich zbioru w kraju będą polskiego pochodzenia.

Możliwość wyboru produktu zgodnie z oczekiwaniami w zakresie kraju pochodzenia, zwłaszcza świeżych owoców i warzyw to jedno z naszych praw konsumenckich. A dzięki zakupom polskich produktów możemy przyczynić się do wspierania rodzimych producentów.

Niestety zdarza się, że świeże owoce i warzywa, zwłaszcza w małych punktach sprzedaży, w tym również na targowiskach są wprowadzane do obrotu bez wymaganych informacji m.in. o kraju pochodzenia. W większych placówkach detalicznych sytuacja wygląda nieco lepiej – informacje w zakresie kraju pochodzenia, odmiany lub inne specyfikacje handlowe są zwykle dostępne, choć i tu mają miejsce przypadki, gdy dane na opakowaniach są rozbieżne z ogólnodostępnym oznakowaniem na wywieszkach i tu konsument musi wykazać się determinacją, aby jednak dotrzeć do prawdy.

Podczas kontroli planowych w zakresie jakości handlowej świeżych owoców i warzyw przeprowadzonych w II kwartale 2021 r. na terenie województwa warmińsko-mazurskiego stwierdzono brak podania wymaganych informacji handlowych, w tym o państwie pochodzenia w 11 podmiotach detalicznych na 56 poddanych kontroli (w 9 małych sklepach detalicznych, w 1 punkcie na targowisku i w 1 sklepie sieci handlowej) w stosunku do 18 partii świeżych owoców i warzyw na 139 partii skontrolowanych (tj. 12,94% liczby skontrolowanych partii).

Przedmiotowe kontrole wykazały również, że 75% partii świeżych owoców i warzyw, które kwestionowano w związku z brakiem oznakowania w zakresie państwa pochodzenia było pochodzenia polskiego.

Wprowadzenie do obrotu produktów bez obowiązkowych informacji stanowi naruszenie przepisów i wymaga podjęcia sankcji wobec handlowca, który aktualnie posiada produkty nieoznakowane.

Zgodnie z art. 76 pkt 3 rozp. 1308/20131: „Posiadacz produktów sektora owoców i warzyw objętych normami handlowymi może wystawiać te produkty, oferować je na sprzedaż, dostarczać i wprowadzać do obrotu w Unii wyłącznie zgodnie z tymi normami i jest odpowiedzialny za zapewnienie takiej zgodności”.

Przepisy określiły także definicję handlowca, który odpowiada za jakość oferowanego towaru.

W myśl art. 10 rozp. 543/20112 handlowcem jest każda osoba fizyczna lub prawna, posiadająca owoce i warzywa objęte normami handlowymi w celu ich prezentowania lub wystawiania na sprzedaż, sprzedaży lub jakiegokolwiek innej formy obrotu lub prowadząca którąkolwiek z niżej wymienionych działalności w odniesieniu do owoców i warzyw objętych normami handlowymi:

- sprzedaż na odległość za pośrednictwem internetu lub w inny sposób,
- działalność tego rodzaju prowadzoną przez osobę fizyczną lub prawną na własny rachunek lub w imieniu osoby trzeciej,
- działalność tego rodzaju prowadzoną w Unii lub poprzez wywóz do państw trzecich lub przywóz z państw trzecich.

Obowiązujące przepisy prawa unijnego jasno określają, że „Produkty sektora owoców i warzyw, które

mają zostać sprzedane konsumentowi jako produkty świeże, mogą być wprowadzane do obrotu tylko, jeżeli mają solidną i właściwą jakość handlową oraz jeżeli wskazano państwo pochodzenia” – art. 76 pkt 2 rozp. 1308/2013¹.

Normy handlowe zawarte w rozporządzeniu 543/2011² tj. ogólna norma handlowa oraz szczegółowe normy handlowe mają zastosowanie do wszystkich etapów wprowadzania do obrotu, w tym przywozu i wywozu. W zależności od rodzaju normy, określają one wymagania w zakresie jakości, dopuszczalnych tolerancji i znakowania oraz dodatkowo w przypadku szczegółowych norm handlowych, wymagania dotyczące w szczególności klasyfikacji, wielkości oraz sposobu prezentacji.

Szczegółowe normy handlowe określone zostały w części B załącznika I rozp. 543/2011² w odniesieniu do następujących produktów (10 gatunków):

- 1) jabłka,
- 2) owoce cytrusowe: cytryny, mandarynki i pomarańcze,
- 3) kiwi,
- 4) sałata, endywia o liściach kędzierzawych i endywia o liściach szerokich,
- 5) brzoskwinie i nektaryny,
- 6) gruszki,
- 7) truskawki,
- 8) papryka słodka,
- 9) winogrona stołowe,
- 10) pomidory.

W przypadku owoców i warzyw nieobjętych szczegółową normą handlową oraz braku deklaratywu w zakresie zgodności z normami przyjętymi przez Europejską Komisję Gospodarczą Organizacji Narodów Zjednoczonych (EKG/ONZ), produkty te traktowane są jako spełniające wymagania ogólnej normy handlowej.

Zgodnie z art. 5 ust. 1 rozp. 543/2011² „Szczegółowe informacje (...) są przedstawione czytelnie w widocznym miejscu na jednej stronie opakowania w formie nieusuwalnego nadruku umieszczonego

bezpośrednio na opakowaniu albo na etykiecie, która stanowi integralną część opakowania lub jest trwale do niego przymocowana.”

Natomiast na etapie sprzedaży detalicznej szczegółowe informacje w zakresie oznakowania muszą być dostępne w sposób czytelny i dobrze widoczny. Produkty mogą być wystawione na sprzedaż pod warunkiem, że detalista umieści w widocznym miejscu w pobliżu produktu czytelne, szczegółowe informacje dotyczące państwa pochodzenia oraz, w stosownych przypadkach, klasy produktu, jego odmiany lub typu handlowego w sposób pozwalający uniknąć wprowadzenia konsumenta w błąd – art. 6 ust. 1 rozp. 543/2011².

Na produktach paczkowanych, oprócz informacji przewidzianych w normach handlowych, zawiera się również informację o masie netto.

Jeżeli w ramach kontroli inspektorzy WIJHARS stwierdzą, że świeże owoce i warzywa nie zawierają żadnych wymaganych informacji w oznakowaniu lub nie są one udostępniane w miejscu sprzedaży wówczas wystawiane jest orzeczenie o stwierdzonych niezgodnościach czyli Protokół niezgodności z normami handlowymi Unii Europejskiej dla świeżych owoców i warzyw, a kontrolowane partie nie mogą być wprowadzone do obrotu. Istnieje możliwość doprowadzenia partii do zgodności w toku kontroli m.in. poprzez poprawę i uzupełnienie oznakowania wymaganego przez odpowiednią normę, co miało również miejsce podczas kontroli przeprowadzonych w II kwartale 2021 r. przez Warmińsko-Mazurskiego Wojewódzkiego Inspektora JHARS.

Oprócz działań podejmowanych przez Inspekcję w ramach kontroli mającymi za zadanie chronić konsumenta przed niezidentyfikowanymi towarami, brak oznakowania wiąże się również z sankcjami karnymi wobec podmiotu, który aktualnie jest posiadaczem świeżych owoców i warzyw i wprowadza je do obrotu, niezależnie od stadium tego obrotu. W obecnym stanie prawnym każde z ogniw w łańcuchu żywnościowym jest odpowiedzialne za prawidłową jakość i oznakowanie produktów – zarówno pierwsze z ogniw obrotu czyli pakujący, wysyłający, jak i kolejne czyli hurtownik aż do ostatniej części obrotu – detalisty.

Zgodnie z art. 40a ust. 1 pkt 3 ustawy o organizacji rynków owoców i warzyw oraz rynku chmielu³ „Kto wprowadza do obrotu owoce i warzywa nieodpowiadające wymaganiom jakości handlowej,

¹ rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólną organizację rynków produktów rolnych oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 922/72, (EWG) nr 234/79, (WE) nr 1037/2001 i (WE) nr 1234/2007 (Dz.U.UE.L.2013.347.671 z dnia 2013.12.20)

² rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 543/2011 z dnia 7 czerwca 2011 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w odniesieniu do sektora owoców i warzyw oraz sektora przetworzonych owoców i warzyw (Dz.U.UE.L.2011.157.1 z dnia 2011.06.15)

podlega karze pieniężnej w wysokości do pięciokrotnej wartości korzyści majątkowej uzyskanej lub która mogłaby zostać uzyskana przez wprowadzenie tych artykułów do obrotu, nie niższej jednak niż 500 zł³.

Natomiast w przypadku, gdy kontrolowany odmawia okazania wojewódzkiemu inspektorowi dokumentów towarzyszących danej partii owoców i warzyw lub nie zamieszcza w tych dokumentach odpowiednich informacji wymaganych zgodnie z art. 5 roz-

porządzenia nr 543/2011² lub zamieszcza w tych dokumentach informacje nieprawdziwe lub niekompletne, podlega karze pieniężnej w wysokości do dwudziestokrotnego przeciętnego wynagrodzenia za rok poprzedzający rok nałożenia kary – art. 40a ust. 1 pkt 4 o organizacji rynków owoców i warzyw oraz rynku chmielu³.

³ ustawa z dnia 19 grudnia 2003 r. o organizacji rynków owoców i warzyw oraz rynku chmielu (Dz.U. z 2021 r., poz. 618)

źródło: Pixabay

Źródło: biuletyn „Wiedza i Jakość” nr 3 (64)/2021 str. 12-14